

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei arhidieceșane, Sibiu, strada Măcelarilor 47.
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiéază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Resbelul.

Sibiu, 4/16 Ianuarie.

Catastrofa de care fură ajunse trupele turcesci în strimătoreea dela Șipca, forméază actul din urmă a resbelului russo-turc. Trupele turcesci sînt desvâlitate, risipite și incapabile a se opune între Balcani și Adrianopole năvălirii masselor rusesci. Astăzi sînt peste 100.000 Ruși dincolo de Balcani, în așărind vor fi încă odată atâți, în contra cărora adunăturile turcesci, rēu conduse, nu vor puté isprăvi chiar nimica. Spre ost de Ichtiman, se vorbesce, că ar sta Suleiman-Pașă, cu vre-o 24.000 de soldați, cari trebuie să se retragă cu totă graba, dacă nu voiesc a o păți ca armata turcescă dela Șipca. Afară de acest detașement nu se mai află în totă Rumelia un asemenea corp compact. Filipopole este amenințat de-adreptul și va trebui să-și deschidă porțile, îndată ce se va apropia armata rusă. Adrianopolea, care s'a fortificat și s'a pro-vēdūt cu artilerie de asediu, nu va opri pentru mult timp înaintarea Rușilor la Constantinopole; însuși Turcii nu cred în rezistența îndelungată a Adrianopolei. A mai lipsit pentru completarea stărei deplorabile a Turcilor dintr'un raport oficial detaliat despre operațiunile la trecerea Balcaniilor estragem următoarele date interesante: După luarea Plevnei marele principe Nicolae a trimis sucurs generalului Gurco, pentru de a puté acesta debușă cu succes dincolo de Balcani. După ce Gurco a trecut Balcanii, generalii Radetzki și Carsoff au primit mandatul a-și prepara marșul. Carsoff a început în 2 Ian. miscarea sa peste strimătoreea Trojan, Radetzki în 5 Ian. cătră Șipca; în 7 Ian. principele Mirski a înaintat dela Selco la Gusovo, pe când Skoboleff ocupase Imetli. În 8 Ian. ambele detașamente au înaintat spre satul Șipca. În 9 Ian.

începuse lupta prin colónele Scoboleff și Miski, pe la 11 óre generalul Radetzki a înaintat dela muntele Nicolae, la 6 óre s'era el a telegrafat prinderea întregii armate turcesci dela Șipca

la Vidin Români au avut în 6, 7 și Ianuarie n. mai multe lupte cu Turcii. 2000 de nizami cu 4 tunuri au eșit din fortăreță și s'au întărit în pozițiunile dela Nazir-Mahala și Vidbl. Trupele române prin o mișcare de încungiuare au silit pe Turci a părăsi pozițiune aceste și i-au alungat în fortăreță. Trupele române au ocupat pozițiune și au găsit în ele muș bagagi și multă munițiune, părăște de Turci. Oficierii și soldații români s'au putat cu bărbăție. Perdeile Românilor sînt cu totul neînemnate.

Dăm loc după „Monitorul oficial” a României următoarelor documente, ce vorbesc de vitejia armatei române:

Bogot, 12 Dec. st. v. 1877.

Monsignori!

Operațiunile armatei ruso-române în contra Plevnei încununându-se de un deplin și strălucitor succes, trupele ce se aflau puse sub comandă Alteței Văstre vor primi alte destinațiuni. Mi-am făcut o datorie de a le mulțami printr'un ordin de și special, pe care am scris: „Vă mulțămesc pe lângă aceasta împreună cu ordinul ce prescrie disolvarea armatei de impresurare.

Strălucitele isbâni, obținute la Plevna, sînt datorite în mare parte cooperațiunii vitejei armate române, precum și impulsiei ce trupele aliate primiau dela comandantul lor imediat, a căni activitate, vitejia și devotament la datori sa de ostén, etc le imitau. Am de o deosebită plăcere a exprima Alteței Văstre aceste simțeminte și, în același timp, satisfacțiunea sinceră ce am încercat, vedēnd trăția de arme între trupele rusesi și cele române stabilind noue legături între ambele popóre.

Sînt fericit, că am potut prețui cu această ocaziune emientele însușiri ce desting pe Alteța Văstră și viteza armată română.

și aminirea, ce pururea voi păstra, va fi adēncă și nestērsă.

Bnevoiți a primi, Monsignore, espreșiunea simțemintelor de înaltă considerațiune și de cordată prietenie, cu care am onórea a fi Al Alteței Văstre Serenissime credinciosul amic
Nicolae.

Ordin de și (Nr. 244.)

Bogot, 29 Nov. v. 1877.

Viteji osteni ai Rusiei și ai României! Cea de pe urmă silință a dușmanului s'î sfărmat în contra baionetelor corpului de grenadiri. Șcirea căderei Plevnei și a prindării lui Osman cu întreaga sa óste a străbitut deja preste țeri.

40.000 prizonieri, între cari 10 pașă, 128 oficieri superiori, și 2000 oficieri subalterni, 77 tunuri, arme, drapele, ecă probe elocvente ale necomparabilei vóstre vitejii.

Cel d'ântai ostén al Rusiei, martorul neobosit al valórei și al ostenelelor vóstre, prea iubitul nostru Suveran, a binevoit a'mi conféri însemnele ordinului marelui și victoriosului martir St. George, clas'a I.

Nu mic, dar voue datorescu această suprenă distincțiune militară; ea v' va servi de mărturie, că voi s'unteți vitejii vitejilor.

V' mulțămesc, eroilor, v' mulțămesc pentru tot ce ați făcut deja. Urmași astfel și nimicul de veci nu va uita spăimēntătorul vostru strigăt de „ură”!

Acest ordin de și se va ceti tuturor companiilor, escadrónelor și bateriilor.

Generalul-șef al armatei active, inspector general al geniului și a al întregii cavalerii
Nicolae.

Revista politică.

Stânga extremă din dieta Ungariei a început a se reorganisa pentru alegerile fiitoare. În provincii au început a se organisa puncte centrale. Începutul l'a făcut Segedinul. Într'o adunare mare ce s'a ținut acolo, au fost de față O. Kállay și Madarász. Kállay a recomandat partidei de principiu conducătoriu anatemișarea corupțiunii, declararea acelor ce vor

suferi a fi corupți de infami și în fine scóterea lor din partida și din societatea onestă. Un membru voia a se aplica anatema, infamia și eschiderea din societatea onestă și deputaților, cari nu-și țin cuventul dat alegătorilor. Propunerea această înse nu s'a primit.

Politica compatrioților magiari devine din ce în ce tot mai bine cunoscută și în afară de monarhia. Așa „Preussische Jahrbücher” într'un articol: „Die Europäische Lage am Jahreschluss”, descriu fidel nemulțămirea naționalităților nemagiare cam în următorul mod:

„Austria pôte întimpina cu bună speranță finea resbelului oriental. Politica contelui Andrassy n'a fost nici decăt estrordinară, de óre-ce unui stat puternic nu'i servesc spre laudă a privi cu mânia în sin desfășurarea unui resbel, ce se pórtă pentru existență; dar cu tóte aceste a fost bine calculată și înțeleptă. „Putschul” Secuilor a arătat lumii, ce ură pasionată națională se clocește în Ungaria. Cea mai mică miscare putea să vatem existența monarhiei. Acum la facerea păcii și pôte apăra cu puterile cruceate, din pozițiune neatacabilă, interesele sale; diplomatul conducătoriu e cu mult mai cu minte decăt să esplice interesele în sensul chauvinismului magiar.... Magiarii trebuie să înțeleagă odată că afară de „globul Ungariei” mai locuiesc încă ómeni.

Articulul aduce aminte cetitorilor cum fóia „P. I.” a susținut dualismul, dară țiece, ca acesta presupune o dosă modestă de dreptate. Continuă însă mai departe:

„În caracterul Magiarului zace pe lângă un talent politic și iubire de patriă încă o dosă inesaurabilă de barbaria asiatică. De nou ne vedem siliji a privi în magiari pe poporul domnitoriu în mijlocul popórelor raiiale, chiar ea la turci; un terorism necruțătoriu caută din tóte puterile a scóte limba germăna, cunoscută tuturor chiar și din viața socială. O luptă infocată între magiarism și între naționalitățile nemagiare are loc de 10 ani încóce în țerile de sub corónă St Stefan; dar ea este tot-deodată o luptă a necultivatului spirit de junkeri neodihniși (des. unruhigen bildungslosen Junkergetes) în contra paciniceii populațiuni, și nu se sfiesce nici chiar de neadevărul cel mai evident....

Magiarii sînt numai o minoritate; nu-mai atuncea și vor puté păstra conducerea politică într'un amalgam de popóre, când

FOIȚA.

Unele datini la s'erbătorile crăciunului și la anul nou.

(Urmare).

Dar ceva particular și pôte mai puțin cunoscut, este urarea din ajunul anului nou, obicinuită în Moldova și numită: „Plugul.”

În s'era ajunului (31 Decembre), pe murgitul serei, pornesc cete, de câte 4—5 până 10 séu și mai mulți inși la urat. Unul din ei declamă urarea de mai jos; altul sună merēu cu clopoțelul séu și cu doue clopoțele de brons séu talance (clopoțele de fer, de o formă turtită), altul cântă doine séu alte melodii naționale cu fluierul; doi inși esecută imitațiunea buhaiului într'un mod surprindetoriu. Instrumentul cu care imiteză pe buhai este: o cofă care o légă la gură cu o piele întinsă ca pe o tobă; la mijlocul pielei este petrecut un clenciu de lemn legat pe o siuviță de p' de cal asia: că p'elul remâne în tot restul lungimei

sale afara. Eșutătoriu trágēnd p'elul printre deget, se produce mugitul (séu boncăitul buhaiului. Unii dintre ceia-lalti sînt prevēduti cu biciuri, cari la fie-care provocare a oratorului cu cuvintele: „tot mai mânăți flăcări!” încep a pocni cu biciurile și mână boii dicēnd: „hei! hei!”. O asemenea urare, când oratoriu e bun, țino și o jumătate de óă.

— Eță unel probe de ast-fel de „urări:”

I.

Orăniunile plugului.

Oratoriu:

A ho! ho ho!....
S'a sculat jupănul gazdă
Să mērgă să tragă brēzdă
Și a scos într'o și de Joi
Un plug cu 12 boi
La códă od'albei *)
La corne bourei
Să v' facă parte
Dumneșă de ei.
Tot mai mânăți flăcări!

Flăcării:

„Hei! hei!” (și încep a pocni din biciuri).

*) În Transilvania numiți: chesei.

Oratoriu:

Și s'a dus să are
Pe delul cel mare,
Delul Gavarinului
Și valea Ierusalimului,
Și 'n lungișu
Și 'n curmezișu.
Brēzdă nēgră a resturnat,
Grâu de vară a sēmēnat.
Grâu mărunț,
Grâu arnăut;
Ș'a dat domnul:
S'a facut.
Tot mai mânăți flăcări!

Flăcării:

Hei! hei!....
Oratoriu:
Ér' jupănul gazdă
S'a dus să v'ēdă grăul de'i copt
Grăul de copt ce era:
Mai tot la pământ pica
Și paserile 'l mănca.
Tot mai mânăți flăcări!

Flăcării:
Hei! hei!....

Oratoriu:
Jupănul gazdă a luat

De unde'i lanul') mai lat
Vr'o câte-va spice de grâu
Și-a v'irit spicele 'n brău
Și întorcēnd calul de frău
A plecat să vie a casă
Să le arate la jupănesă.
Tot mai mânăți flăcări!

Flăcării:

Hei! hei!

Oratoriu:

Jupănesă de bucurie
Galbini din ladă a luat
Și drept la tērg a plecat
Și iute a cump'erat:
Fer de cel bun și ófel,
Să facă seceri din ei
Și l'a dat lui Lupu țiganul
Care bate bine cu ciocanul;
Și-a făcut țiganul din ele:
Dóuespredece sececele
Și mai mari și mărunțele,
Cu mănunchiu de vioarele,
Cu dinții de floricele,
Pentru copile frumușele
Și neveste tinerele.
Tot mai mânăți flăcări!

') Lan, pământ, lab.

se vor arata cătră Români, Germani și Slavi cu stimă și moderare. Politica de ași din Pesta e de dreptul sinucidătoare, ea amenință cu surparea întregului sistem dualistic. Va fi ferice de unguri, dacă impregiurările din sudul Dunării vor deveni suportabile. Dar ei vor avea de a se teme de puterea de acțiune a complexelor mici naționale dela margini. Acesta înse le demândă a-si mai stămpa sângele cel ferbinte."

Politica externă este încă foarte întunecată. De scris se scrie mult și multe despre dânsa, însă toate sunt până acum coniecturi diaristice. Vorba este încă tot de armistițiu și împreună cu armistițiu de preliminarele de pace. „Montags-Revue“ crede că condițiunile de pace ale Rusiei sânt: Deplină independență pentru România, fără de a o rădică la regat; deplină independență pentru Serbia cu o creștere minimă a teritoriului, deplină independență pentru Muntenegru cu înmulțire corespundătoare a teritoriului, dară fără Suttorină, de ~~tre~~ ce Austro-Ungaria este contra încorporării Suttorinei la Muntenegru, tocma așa, precum este contra creșterii Serbiei; autonomiă pentru Bulgaria cu un guvernator creștin în frunte, sub suzeranitatea Porței, pentrucă Austro-Ungaria nu permite României a se estinde preste Dunăre; cederea pašalicurilor Batum, Cars și Erzerum Rusiei.

Intre cele ce se scriu despre urmările la încheierea păcii se ventilă și chestiunea Besarabiei. „N. A. Ztg.“ dăce că onorea Rusiei pretinde reanecșarea Besarabiei române la Russia. Acesta, dăce fôia berlinesă, nu se pôte fără despăgubire pentru România. Este întrebarea, ce se va puté da României despăgubire, ca să se recompenseze nu numai perderea Besarabiei dară și perderea sângelui și a banilor vërșati de Români în rebelul actual.

Umbert este proclamat de rege al Italiei. Ministeriul de mai înainte este recunoscut de noul rege. Din toate părțile, din Franca cu deosebire, s'au trâmisi scrisori de condolență pentru mórtea regelui Victor Emmanuel.

Correspondențe particulare

a le „Telegrafului Roman“.

Sibiu, în 1 Ianuarie. (Dela congregațiunea comitatensă). Ședința extraordinară, convocată pe 12 Ian. 1878 (31 Dec. 1877) se deschide la terminul prefipt, 9 ore prin comitele suprem. După ce vice-comitele raportă despre primirea oficiului din parte-și, despre constituirea comitetului permanent și despre scontrarea efectuită a casei comitatense, urmază primul obiect al ordinii de zi ficșate, anume scóterea prin sórte a lor 5 membri din comitetul permanent și alegerea altor 5 în locul lor.

Prin sórte au fost scoși: Iacob Bologa, Martin Malmer, Iosif Schullerus Dr. Ioan Nemeș, Heneric Gröhmman. O propunere a dep. Hanea pentru reelegere prin aclamațiune a celor scoși prin sórte, în conformitate cu dispozițiunile legii despre comitele administrative se respinge și se primesce o altă propunere de a se face alegerea prin ședule. Alegerea se făcú la finea ședinței.

Ca aleși în comitetul administrativ apar: Ioan Melzer, Zacharie Boiu, Dr. Nemeș, Victor Sill, contele Schweinitz.

Urmézá alegerea comisiunei sanitare. La propunerea lui Albert Arz se aleg prin aclamațiune: Carol Heinrich, Dr. I. Borcia, Gustav Theiss, Carol Müller jun.; Carol Czkelius, Iulius Spreer, Carol Platz, Wilhelm Seraphim, Michail Martini, Carl Moserdt, Ioan Schemel din Nocrich și Alesandru Leb.

În comisiunea statistică, cempusă din 12 membri aleși cu aclamațiune se află dintré români: proopresviterul Ioan Popescu, prot. Ioan Rusu, și Visarion Roman.

În comisiunea de supra revisiune s'a ales dintre români Nicolau Cristea.

În comisiunea pentru verifiări dintré români Basiliu Petri.

Cu privire la împărțirea comitatului în cercuri pentru asentarea de cai se primesce propunerea comitetului permanent de a se forma două cercuri.

De președinți s'au ales în cercul ge asentare de cai din Sibiu; Wilhelm de Hochmeister, în cercul al doilea Sebeș; Mauriciu de Welther.

Se pune la ordine pertracarea asupra propunerii reprezentanțe cetății, care în urma reorganizării oficiului orfanal cetățianesc, arată lipsa înmulțirii personalului la acest oficiu. Propunerea se primesce fără dezbateră.

Alegerea asesorilor pentru oficiul orfanal cetățianesc, la propunerea comitetului permanent, se amână.

Aceste terminate, urmézá pertracarea asupra propunerii Dr. Carol Wolff: ca comitetul permanent să se îndrumeze, a elabora în restimp de opt zile o reprezentațiune către ministrul reg. ung. de interne cu privire la executarea art. de lege XLIV din 1868 (despre limbile protocolare). În motivarea acestei propuneri, Dr. Wolff susține că ar fi în contra § 2 a suscitalei legi, dacă comitele suprem opresce verificarea textului protocolar german și român de o dată cu verificarea textului maghiar. De asemenea clasifică de contrară § 6 din art. de lege XLIV din 1868 și escluderea consecuentă a limbii române și germane

din invitările la ședințele congregațiunei.

Ne mai insinuându-se nimeni în cuvânt, comitele suprem declarând dezbateră asupra acestei propuneri de închisă, declară că trebuie să respingă insinuatiunea ce i se face că, dânsul ar procede în mod ilegal. Despre procederea sa va avea să judece ministrul: de altcum adunării îi stă în voie liberă a face reprezentațiune la ministru. Cât privește invitările la ședințe, acele se fac numai în limba maghiară în conformitate cu o ordinațiune resp. a ministrului de interne.

După o replică a propunătorului, după unele observări în cauză personală a dep. Wittstock și după ce deputatul Hanea, care încă vor să-și rectifice votul său pentru propunerea Wolff i se detrase cuvântul, propunerea lui Wolff se pune la vot și se primesce cu o majoritate însmnată.

Urmézá la dezbateră o a doua propunere a lui Dr. Wolff ca adevă: regulamentul afacerilor și protocoalele congregațiunilor să se tipărescă în toate 3 limbile protocolare și să se de apoi fie-cărui deputat și fie-cărei comune din comitat câte un exemplar.

Acestă propunere se sprijinesce și de Dr. Răuciu i se primesce cu amandamentul lui Iapp ca, tipărirea să se estindă și asupra statutului de organizare a comitatului. Cu punerea în lucrare a concludului se însărcinează vice-comitele.

Propunerea contelei Schweinitzca: congregațiunea să îndrepte cătră ministrul reg. ung. de interne rugăea ca, prin ministerul comun al afacerilor externe să se facă reprezentațiune la ministeriul principatului României, pentru susținerea în bună stare a drumului din pasul Tunul roșu, se primesce cu unanimitate. Cu executare propunerii se încredințază vice-comitele.

Cu aceste ședința se cheie.

Brasov, 19/31 Decembrie 1877. Adunarea generală a „Asociațiunei pentru sprigimirea învățăcoilor și sodalilor români meseriași“ s'a ținut ieri în sala de desemn a gimnasiunii române de aici. La această adunare au luat parte 50 de membri. După însămnătatea scopului acestei asociațiuni; după necesitatea urgentă a realizării acestui scop și după numărul inteligenței române de aici, treuie să mărturisim, că participarea brașovenilor n'au corespons aseptare legitime. Au vedut 8 comercianți lin preste o sută, ce i-avem; asemenea 12 măiestrii de meserie din 42, ce i-putem numera; apoi 8 profesori și învățători din 30; 1 funcționar român din 6, cari i-scim; 1 jurnalist din 3; și 1 preot din 7;

cei alții 17 participanți au fost sodali meseriași și ómeni din poporul de rând. Cest din urmă cu deosebire ar trebui mai mult îndemnat, a se interesa de adunările Asociațiunei noastre, căci pe masa poporului de rând îl privește în prima linie scopul asociațiunei. — Președintele deschise adunarea prin cuvântarea, ce Vi-o trimit aci spre publicare, fiindcă conține unele idei, cari merita a fi împărțite publicului român. Declarându-se ședința de deschisă, se puse la ordine cetirea raportului despre activitatea comitetului și a casariului în deosebi. Raportul comitetului după propunerea comisiunei de revisiune a primit cu multămită, dându-i-se comitetului absolutoriul. Fca un estras din raport:

Comitetul a ținut în decursul anului 1877 14 ședințe, în cari s'au efectuit următoarele:

1. S'a aședat 37 copii români la diferite meserii, adevă: 10 la cordă-nărie, 12 la cismărie, 2 la croitorie, 2 la mășarie, 1 la palărierie, 1 la trifătărie, 4 la cojocărie, 3 la neguțătorie și 2 la ciorăpărie.

Comparând acest număr cu cel al copiilor aședati în anul trecut, observăm un progres. Adăngend la acești 37 copii numărul învățăcoilor de la anul 1872 încóce, avem 164 parte aședati parte eșiți ca sodali, cari se află în pracsă aici, prin Ungaria și România. — În anul acesta s'a făcut ce s'a putut față de stagnațiunea, ce domnesce în raporturile economice, și față de dificultățile, ce le opun mătăsrii la primirea copiilor pentru sărăcia acestora și lipsa de cunoscințele elementare la învățeci.

2. Comitetul s'a îngrijit de dezvoltarea intelectuaia morala a învățăcoilor meseriași adresându-se la buna voință a On. D. Director și al onor. corp profesoral de la școlile noastre centrale din loc.

3. În a. tr. au cercetat prelegările de învățeci în 2 despartăminte. În despartămintul I s'a predat: cetirea scrierea, socotela de cătră duii profesori Dr. Ion Bozocén și Ion Dobren, érá în desp. II. s'a predat religiunea, limba română, statistica, limba germană și matematica prin duii profesori P. Baiulescu, Ion Tacit, Ion Popea și Lazar Nastase. Toate recerintele necesarii pentru școlă s'au dat învățăcoilor din partea comitetului. La finea an. școl. s'a depus examen public în prezența on. d. director Dr. I. Meșota și a dlor delegați din partea comitetului. Acest examen s'a făcut în 12/24 Iunie a. c., și pre lângă tota cercetarea ne-

*) Vom publica-o în unul din nr-ii mai de aproape. Red.

Flăcăii:

Hei! hei!

Oratorul:

Și au început a seceră:

Din capul delului,

În jelița vântului

Unde-i îndemâna voinicului.

Ér' o fată mare,

Care sóță n'are:

Cu pótele n'brâu băgate

Uscă crucile la tóte

Cu drépta trăgea

Cu stânga lega

La față în arie arunca.

Tot mai mânași flăcăi!

Flăcăii:

Hei! hei!

Oratorul:

Ér' jupânul gazdă a scos din grajd:

Doispredece jugani jugăniși

La copite potcoviși

Cu potcovoile de sirmă 'ntórsă

Să nu prindă 'n pléva grósă*)

Cu picioarele trăiera (îmblatea)

Cu códa vânt făcea

Și cu nările vântura

Grâu curat 'mi alegea.

Tot mai mânași flăcăi!

Flăcăii:

Hei! hei!....

Oratorul:

Și apoi gazda a 'ncărcat

Din grâul cel vânturat:

Dóuespredece cară mocănesci

Și dóuespredece boeresci

Și-a plecat la móră la Ivănesci.

Ér' bléstâmata de móră,

Când a vedut atâtea cară cu povară:

Puse códa pe spinare

Și fugi în lunca mare

Lunca mare frunđă n'are

Lunca mică frunđa-i pică.

Tot mai mânași flăcăi!

Flăcăii:

Hei! hei!....

Oratorul:

Dar morariul meșter mare!

În cât parchie nu are;

De meșter mare ce ra:

Dóue pae nu scie 'nurca,

Începú a striga:

Ptru! ptru! ptru si na! na! na!

Móra sta si se uita

Pân'a pus mâna pe a,

Dar' din códă tot mi da.

Și i-a dat un pumn în șele

Și-o aședă pe masee

Facú c'un ciocan: be! boc!

Și puse móra la loc

Tot mai mânași flăci!

Flăcăii:

Hei! hei!....

Oratorul:

Și-i mai dădú un pumn în gură

Și-a 'nceput fărîn'a cură.

Fărîn'a, care curgea

Era aur și mărgăritai

Prin curțile d-vóstre, boieri mari.

Ér' jupânul gazdă, ce sta la móră

A încărcat multe cară cu povară.

Tot mai mânași flăcăi.

Flăcăii!

Hei! hei!....

Oratorul:

Ér' jupânésa gazdă:

A pus urechia la pământ

Și a auđit carăle scărțăind

Feciorii din biciu pocnind

Boii greu resuflând

Și galbenii curgând;

Și a alergat din casă 'n casă

Până la a nóuelea casă

Și a luat o sită desă:

Sită desă de mătăsă

Și a batut în sită ș'in covată

Și a cerut fărînă tótă

Și a făcut un colac

Nici mare nici mic:

De o mierză ș'un mertic.

Șiepte babe mi-l cocca

Cinci flăcăi mi-l întorcea.

Tot mai mânași flăcăi!

Flăcăii:

Hei! hei!

Oratorul:

Ér' jupânésa gazdă a scos

Colacul cel mare și frumos

Cum e față lui Christos

Și a rupt în două

Și a dat și noue

Și la rupt în trei

Și a dat și lui Andrei

Și a rupt în cinci

Și a dat și celui cu opinci.

A ho! ho! ho!.....

Întru mulți ani!

(Va urma).

*) În totă România cum și în Ungaria propriu isă, nu amblătesc grâul cu amblăcii nici în șuri seu e ariă scrobită ca în Transilvania și prin Germania, i în câmp netedesc un loc spașos, bat un par în mijloc, légă 6-8 seu 12 cai seu și boi alătura, și cestia se légă cu o funie lungă; apoi 'i mână împrejur de par, și așa calcă în picioare snopiș așternuși

pe aria improvizată, de se sfărâmă grâul din spice. În acestă rotațiune, funia se întăsiură pe par, și animalele se apropiă tot mai mult de centru. Vânturatul se face cu lopata. —

regulat a învățăcelor, — cari sunt în mare parte împedecați de măiestrii lor de a cerceta prelegerile, — totuși fost satisfăcători. (Va urma).

Din Bănat, 10 Ian. n. 1878.

Începutul școlilor române populare din faștul confiniu militar banatic Pe teritoriul stului confiniu militar, — cum îl mesce poporul „granița” — viețuiește de sute de ani, un popor colorat din descendenții lui Traian; un popor vengios și viguros, care totdeauna era sentinela confiniilor monarhice noastre și care în numeroasele răscoale ce le au purtat monarhia noastră contra inimicilor esteri și interni a luptat cu eroism și abnegațiune; fiind purtător fidel preînaltului tron și vocea înalțatului împărat pururea găta la servite împreunate cu inese sacrificie de sânge și avere.

Este cunoscut că fostul confiniu militar, până la desființarea său desmilitarizarea lui din anul 1871 a fost împărțit în trei gremii, adică regiunile și anume: regimentul românogermano-serbo-banatic cu reședințele autorităților în Caransebeș, biserica-albă și Panciova; erogațiunea după naționalități și consiștina era: din cel dintâi exclusiv numai română — gr. or. în număr de vreo 40,000 suflete și preste 80 omune; în al doilea și al treilea mebecată română, serbescă și germană, și în aceste două, Românii erau în numărul majorității.

Administrațiunea și judecătoria, fost militară; cine cunoșce însă reînnoștele granițelor înainte de desființare — va ști să recunoșcă, că administrațiunea după împregiurările de atunci a fost destul de salutară pentru poporul granițesc. Ce e drept că era strict absolutistică, fiind militară, dar în realitate ea a fost corespunzătoare și folositoare pentru bunăstarea morală și materială a poporului. Din sinul acestui popor erau și funcționarii administrativi, — așa numiții „oficieri administrativi (Verwaltungs-Officiere), din școlile militare superioare, fiii granițelor de rând.

Raporturile învățământului, adică școlile elementare în graniță au fost mai bine organizate și administrate pentru că autoritățile bisericesci în conțelegere cu cele administrative stăruiau din toate puterile ca poporul din graniță să aibă pretotindena — pe lângă biserici frumoșe — și edificii școlare, preoți și învățători luminați. Astfel se vedă și astăzi în ori-care comună din graniță câte trei edificii capitale, cari sunt decorul și splendorrea comunei, adică: biserica, școla și casa antistiei comunale — toate edificiate și susținute din sudorea poporului granițesc.

Școlile populare din graniță mai toate au fonduri de bani însemnate, înființate din contribuțiile creștinilor granițeri; apoi în celea mai multe comune se află pământuri așa numite „estravilane”. Dar precum edificiele așa și fondurile de bani și de pământuri școlare au fost înregistrate în cartea fundală sub titlu, de „Grenz-Volks-Schule” adică proprietatea școlii populare granițesci; prin urmare regimul, adică ministeriul reg. ung. de culte și instrucțiune publică, încă la desmilitarizarea confiniului militar, a considerat și declarat toate școlile populare ca școli simultane fără caracter confesional deși s'au reclamat ca școli confesionale și nu comunale și de stat.

Acum ministeriul în butul reclamelor și remonstrațiunilor făcute din partea autorității diecesane a Caransebeșului deja în fața și definitiv puse toate școlile sub potestatea sa și conformându afacerea Art. XXXVIII din legea anului 1868 despre instrucțiunea publică, emise un

statut normativu (Szabályrendelet) din mai multi §§. care se publică în foia oficială „Budapesti Közlöny” Nr. 8 cu datul 26 Octomvrie 1877 și după care toate școlile granițesci se identifică cu cele comunale — eschidend cu totul influința și ingerința autorității bisericesci.

După acest regulament, ministerul de culte și instrucțiune publică introduce în fie-care comuna „scaune școlastice comunale”, er' inspectiunea o conferă inspectorului regesc școlastic imediat; apoi în sensul §§-lor 6 și 7 scaunele școlastice escriu concursurile pentru deplinirea stațiunilor învățătorești în foia oficială „Budapesti-Közlöny” și în cea școlastică „Néptanítók Lapja”. Pe învățători i alege reprezentanța comunală la candidarea scaunului școlastic; er' ministerul i întăreșce în post.

Va se dăcă școlile noastre de pe teritoriul fostului confiniu militar toate sunt fără caracter confesional ele sunt pur școli simultane supuse dispozițiunei regimului, întocmai cum sunt cele comunale regulate prin legea de instrucțiune publică!

Și ce dăcă, ce fac la toate aceste autoritățile noastre confesionali, consistóriile și sinódele eparchiali competente, apoi Maritul Congres national bisericesc??!

Bocceanul.

Procesul Miletici.

(Urmare).

Martorul S. Popovici, născut la Tovaric în Sirmia, diarist și deputat în dieta din Agram, a fost în Maiu 1876 în Belgrad, însă fără de a fi convenit cu Miletici.

Presidentul: Ai știut, printruce Dr. Miletici a petrecut în Belgrad? — Popovici: Am audit dela alții, că spre a se orienta asupra diaristicii. Presidentul spune martorului, că Rancovici l'ar fi vădută la întrunirea, în care Miletici a ținut aceea vorbire. Martorul negă acesta cu desăvârșire; de asemenea nu șcie, dacă acei cari i-a numit Rancovici au luat parte la aceea întrunire; în deosebi Costici s'ar fi aflat pe atunci în Belgrad.

Se dă cetire fasiunei martorului M. Acsentievici din Esseg, comerciant și reprezentant în municipiul acestui oraș. Cu provocare la o corespondență apărută în „Deutsche Zeitung”, martorul numesc pe Rancovici un om de nimica, care a lucrat ca spion în Belgrad în contra celor mai credincioși cetățeni austriaci.

Se cetesc fasiunea comerciantului S. Vranyscevic din Panciova, care negă a fi fost prezent la vorbirea lui Miletici. Densul nu a prândit împreună cu Miletici decât o singură dată la „Cetatea Paris”.

Martorii Bajanszky și N. Zégg, doi din Belgrad, au fasonat, că espunerea lui Rancovici este falsă și lipsită de adevăr.

Se dă cetire fasiunei martorului I. Timarcevic, croitor în Belgrad și înrudit pe departe cu Rancovici. În 1 Aug. 1876 Timarcevic a fasonat cu jurământ în prezența tribunalului din Becicherec-mare, că a fost de față, când Miletici în otelul „la regele Serbiei” a ținut o vorbire, în care a amintit, că Sărbii din Ungaria vor alerga Serbiei în ajutoriu cu 20—30,000 voluntari și că spre realizarea acestui scop, el și fie-care Sărb de trebă vor lucra din răspuțeri; martorul mai amintesc, că după ce Miletici a ținut vorbirea s'a răspândit în Belgrad șcirea că între Sărbii din Ungaria va isbucni o răscolă.

Se dă cetire unui al doilea protocol de de fasiune, în care martorul în fața judeului investigator din Belgrad declară a nu cunoșce pro Miletici de loc. Rancovici prin mijlocirea unei rudeni comune i-a scris pe la sfirsitul lui Iunie o epistolă îngreuiată cu 20 fl., prin care epistolă densul (Timarcevic) a fost îndemnat „din cauza unui noroc mare” a veni cât mai îngraba la Becicherec. Aci densul a fost condus la casa tribunalului unde Rancovici l'a silit a face mărturisirea de mai sus, amenințând, că la din contră, nici unul din ei nu va scăpa cu viață. Timarcevic adaugă a fi subscris aceea mărturisire fără voia sa proprie și că a primit dela Rancovici era 20 fl. După reintorcere el a spus aceste toate directorului de poliție Turfacovici.

Rancovici declară de falsă această a doua mărturisire.

II.

Investigațiunea se continuă în ziua următoare (30 Decemvrie v. 1877).

Martorul F. Boscovici cunoșce pe Miletici de demult și l'a întâlnit mai în urmă în 13 Maiu v. la 4 ore d. a. în Bel-

grad pe stradă. Martorul șcie pozitiv, că tocmai atunci sosise Miletici, care ar fi condus pe soru-sa la colonelul Alajcovic. La întrebările presidentului asupra cinei dela otelul „la regele Serbiei”, martorul declară: „o astfel de cină n'a existat, căci altcum eu aș fi luat insumi parte său aș fi audit cel puțin de ea. Presidentul: Da, se dăcă, tocmai ai fost, care ai arangiat aceea cină — Boscovici: „Asta nu e adevărat”. Cu privire la Costici, Axentievici pe cari Rancovici i-ar fi vădută la cina respectivă, martorul dăcă, că acei domni nici că s'ar fi aflat pe atunci în Belgrad.

Rancovici declară, că cunoșce foarte bine pre Boscovici și că l'ar fi vădută la aceea cină. — Boscovici: „Asta este o minciună”.

Presidentul dojenesc cu asprime această espresie.

Procurorul Bök (cătră martor): Ai dăcă, că scopul călătoriei lui Miletici a fost diaristica; atunci cum vine de Miletici s'a esprimit pe corabie, că se teme a fi esilat din Belgrad? — Boskovici: Eu nu cunoșceam a priori scopul călătoriei lui Miletici.

Defensorul Polit: Mă rog a mi se da dreptul a me adresa la martor cu întrebări asemenea procurorului. Presidentul: Acesta se întâmplă conform praxeii usitate la acest tribunal. Întrebările defensorului se vor pune toate din partea presidentului. Procurorul: Eu nu sânt aici o persoană privată ca defensorul, ci o parte integrantă a tribunalului. Polit: Mă rog a induce la protocol protestul meu în contra procedurii după care nu se recunoșce paritatea între procuror și defensor, recunoscută și practisată în totă Europa. Miletici: Mă rog a îndruma pre procuror a nu se servi de apucături în întrebările puse martorilor cum s'a servit mai dineaori. Presidentul: Nu ai drept a face o astfel de pretensiune; eu singur am a hotărî, dacă cutare întrebare este o apucătură și dacă este, a o respinge, Da ai săte mărginesci pe lângă facerea de observări.

Miletici: Așadară din nou trebuie să declar, pentru ce am cerut audiența la principele Serbiei. Situațiunea mea era foarte critică. În Belgrad treceam de republican în urma criticilor apărute în „Zastava” când cu disolvarea scupcinei; er' în Ungaria eram declarat de aderent al „regelui Serbiei”. Eu voiam a complana prin audiență neînțelegerea ivită între procederea mea politică și recunoștința ce datoriam familiei Obrenovici.

Martorul I. Ioanovic se presintă spre a fasona. În acest moment Rancovici dăcă: Aici între public se află o femeie, care mă insulta. Eri m'a întâlnit pe stradă și mi-a dăcă: „La furci cu tine!” Acum a repeșit aceeași insulta. Presidentul declară a pedepsi asemenea digresiuni din partea publicului cu temniță.

Martorul Ioanovic nu șcie nimic despre întrunirea din otelul „la regele Serbiei”. Polit: Mă rog a întreba, pre martor, dacă și spre ce scop procurorul suprem de stat, Kozma, a cercetat pre martor în Panciova? Presidentul: Acesta nu stă în legătură cu afacerea noastră și de aceea nu voiu admite această întrebare Miletici anunță nulitate în contra acestei procederi.

Se dă cetire protocolului de fasiune a colonelului Vljajcovic și soției sale, la cari locuise fiica lui Miletici. Amândoi nu au cunoștință de banchetul său cina, la care ar fi participat Miletici. După o scurtă întrunire se cetesc protocolul luat asupra fasiunei martorului Gavrilovic, senator în Belgrad; martorul, deși adversariu al lui Miletici, nu șcie nimic despre cina ce s'ar fi ținut în odaia sa pe când era densul absent.

Z. Kisansky, născut în Ruma, fost bitaș în otelul „la regele Serbiei” declară în fasiunea luată la protocol, că Miletici nu a cercetat otelul său.

I. Vugert, otelier „la coróna serbescă”, dăcă, că Miletici a închiriat o odaie în otelul său, însă a petrecut mai mult afară de otel.

(Va urma.)

Varietăți.

* (Restaurarea amplotiaților în cottul Unediorei), după cum ne spune „Kelet” a început în 8 n. l. c. În comisiunea de candidare s'au ales: contele St. Kun, A. Kendeffy și Dr. Lazar Petcu, er' comiteb suprem a denumit pre B. Lukacs, L. Mara și baronul G. Iosika. Alegerea a avut loc în 9 n. Suna voturilor 349, din cari K. Barcsy a primit 204, George Secula 79 și I. Szeredai 66. Prin urmare K. Barcsy va fi vice-comite. După răpășirea lui G. Kaskantin, s'a proclamat de proto-notariu N. Sandor.

President la oncul orfanai; G. Kaskantin; asesori: A. Pogany, Simionas și I. Balia. Séra a avut loc un conduct de torțe în onorul vice-comitelui, protonotariului și deputatului dietal A. Makray.

* Fôia serbescă „Zastava” (Drapelul) publică în Nr. 1 un Apel al comitetului femeilor din Neoplanta înființat pentru ajutorirea răniților ostași sărbii reingagiați în resbel contra Turciei. Apelul provôcă pre cetățenii sărbii la contribuiri de bani scame și alte obiecte și este subscris de președinta Maria Trandafil și secretăresa S. V. Popoviciu, anunțând că proclamarea sosită din Belgrad este vidimată de consulul austriac. Va se dăcă: sărbilor li este, permis ceea ce ni s'a interdis nouă românilor din Ungaria tot pentru unul și același scop. Așa este când aernl resbelic în oriente se făcă mai friguros.

* (Umblă Priculicii prin Ardél!) Cetim în foia magiară „Pesti-Naplo” din 3 Ianuarie 1878 Nr. 6 într'o corespondință din Tergul-Murășului următorea istorie picantă:

„Ardélul are ôșpeși. Dela căderea Plevnei încôce se ivesc fețe serioșe pe la noi. Mulți numesc „Cerepari” aceste fețe fiind-că ele umblă tot părechie. Sânt bărbați puternici, dela 40—50 de ani, în mantale grôșe de pěr, ce ajung pân' la pulpe, în cisme mari de pele de bivol, pe cap cu pělării late, ei au mustețe lungi ca nisce sloi și barbe mari și er' lungi. Pe lângă aceste un baston mare noduros în mână, li dă un aspect respectabil. Firesce deci că întimpină șioptiri și sfárnări pretutindena. . . . Pe Câmpie aceste fețe sânt binevedute; arătându-se ca Români, au venit de bună samă ca să poftescă „olahilor” sărbători fericite. Cumcă au intențiune bună, se vede și de acolo, că nu se feresce de orașe. La noi aici până acum s'au observat vre-o șase-septe părechii de acestia. Cu ochi nemiscați privesc la case, adese ori stau — întorcându-și spatel — pe strade și cu o melancholie meditoză, par' că li s'ar paré scandalôșe încoțuirile și cotiturile stradelor. Dacă se întâmplă ca unui curioși să i încungiure, la moment plecă care încatro cu pași moderați să dăcăndu-și acoperemântul capului și salutând ca ômeni de ômenie. Dlu unchiășiu, ce ține bine mințe cele dela 1848, mi se jură că tot așa a fost totdeauna în presera furtunilor, și șcie dela moșu său: că **Hora-Cloșca-Crișan** s'au pus în mișcare prin călugări, precum la anul 1848, er' călugării au organizat răscolă; și astădată aceste ființe sânt călugări, dar în număr mult mai mare ca înainte de 30 de ani. Călătoreș din sat în sat pedestru acesti ôșpeși; locurile secuiesci și magiare nu le ating decât numai în trecăt; — între Români petrec câte două-trei zile. Aceiași părechie de gemeni „cerepari” numai odată o poți vedé în aceleși localități; pe unde au trecut odată nu se mai întorc; par' că vor a da o rotă printre munții Transilvaniei. Tărâbul român le sărută mâna. În butul mișcării lor bătătore la ochi, până acuma nici pre unul nu l' opriră spre a l' întreba: „de unde și până unde?”

Negreșit că compatrioții nostri magiari ved Pricolici! Sărmanii Jidano-Magiari: ei se sparie, după cum se vede de umbra lor proprie . . . și pe semne vor fi având cauză pentru ce . . .

* (Reuniunea francesă de sobrietate), în a cărei frunte se află bărbați ilustri ca academistul Dumas și senatorul Laboulaye, publică tot la câte trei ani un buletin. După „Fremden-blatt”, din care estragem espunerile aceste, cel din urmă buletin este înzestrat cu cinci charte colorate, reprezentând: consumarea spiritului, și a vinului în diferitele departamente (analoge comitatelor noastre), statistica asupra acelor cari fură pedepsiti în cei din urmă trei ani pentru beție, sinucideri și alte urmări ale beției etc. Tecstrul adaus acestor carte ne spune următorele:

Departamentele despre nord, unde vinul de mere alcătuesce beutura obicinuită, sânt tot-odată acele, cari consumă mai mult vinars, mai ales vinars de napi și de melasă (ast-fel' se numesc rămășițele ce rezultă estragând zăharul din mustul napilor de zăhar); aci se vine 5.5—10 litre vinars pe fie-care locuitoriu; urměză alte trei categorii, între cari una cuprinde regiunea vinului din Francia de sud

și de mijloc, unde se vine numai câte 0-37—0-99 litră de fie-care locuitoriu. În termin de mijloc se vine în Franția pe o persoană câte 2-84 litră spirt (în Prusia 7 litră și în Austria 1-40 litră). Mai mult vin se consumă în departamentele Seine, Cote-D'Or, Charentes, Gers și în departamentele de sud Aude, Hérault, Gard și Var, o persoană bea câte 200—284 litră pe an, în vreme ce în 14 departamente despre nord și nord-vest nu se vine decât 5—27 litră de persoană. Între departamentele în cari se întâmplă mai dese cazuri de beție pe strade publice, cel dintâiu loc îl ocupă departamentele Seine și Finistère. Patria scenelor triste și scandalelor ce însoțesc beția sunt ținuturile, unde se consumă mult vinars și în deosebi vinars măestrit; excepție de la această regulă fac cetățile mari, precum este Parisul, Lyonul etc. Nenorocirile în urma beției încă sunt mai numeroase acolo, unde locuitorii sunt cuprinși de patima vinarsului. Aceeași se poate dice despre nebunie, și ea apare mai ales unde populația este dedată la vinars și la consumarea de vinuri tari; aci se ivesc 18—30 cazuri de nebunie pro 10,000 locuitori. O proporție neamenat mai favorabilă aflăm în departamentele, unde se consumă mai ales bere și unde nu întelnim decât 3—9 cazuri de nebunie pro 10,000 locuitori. Sinucideri din cauza beției au fost 6-69 în anul 1849, și 13-41 în anul 1876 pro 100 casuri.

Câte neajunsuri din cauza vinarsului nu se vor fi întâmplând la noi Români, cari nu ne ocupăm cu culegerea de date statistice asemenea celor înșirate necum să ne intrunim în societăți de sobrietate spre a pune cât de cât stavilă rului mare, de care este bântuit țeranul nostru în unele comune așa de tare dedată la consumarea vinarsului!

* (O alianță ruso-turcă.) — În ajunul Crăciunului, un soldat, nu când de gât, când la braț cu un prizonier turc, măsura lărgimea stradelor capitalei. Convorbirea lor era foarte vioie; Rusul toca la urechea turcului și turcul răspundea pechi. Turcul, la rândul lui, nu se lăsa mai pe jos îndrugând verși și uscate, ier Rusul, afirmând cu capul, l onora mereu cu harașo. Între pupături continue și urmau conversația nebăgându în seamă lumea ce admira buna armonie dintre ei. De sigur, nici Rusul nu venea din biserică, nici Turcul din Moschee, ci amândoi și lăsaseră ochii în fundul paharului. Fără indoială Rusul a bėtu vin, dar Turcul numai d'ema de struguri, pe care marele profet Mohamed a uitat a o pune între bėturile oprite.

* (Statul efectiv al cornutelor în Sibiiu.) Esaminându-se în Sibiiu la sfirșitul anului 1877 catastrofa vitelor cornute s'a găsit că sunt cu totul 981 capete. După specificarea catastrofei sunt: 12 tauri, 111 boi, 13 viței 637 vaci (între cari 67 bivolițe) 114 vițele (între cari 9 viței de bivoli) și 94 viței ne specificați mai de aproape.

* (12 cărăuși secuiesci au murit de frig.) Din ctul Treiscaunelor se obicinuiesc cărăuși secuiesci a trece în România, unde cărăușii se plătesc în aur și argint și pe lângă acesta se plătesc bine. La numer 18 cărăuși secuiesci au încărcat poveri din Bucuresci pentru trupele rusesci cu destinațiunea la Sistov în Bulgaria. La întorcere bietii cărăuși rătăciră zile și nopți întregi, din cauza că umeții erau de câte un stângin grămădiți pe drumuri, și drumurile nu se mai cunoșeau. Apucându în rătăcirea aceasta un frig înfricoșat 12 au înghețat, asemenea și 21 cai. Ceilalți au scăpat jumătate amurțiți și degerați. Pe unul din cei înghețați l'au adus pe sanii.

Ajutorul medical aplicat spre a l'echiașa în viața a fost fără succes.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Plante insectivore.

(Urmare.)

Din cele tocmai espuse ne putem ușor face o închipuire despre cele ce face planta în natură, și ce folos are ea dela iritabilitatea și secrețiunea sa. Îndată ce vr'un insect (de comun muște și mușete) vine să se așeze pe frunza Droserii, el vine în contact cu secretul lipicios. Prin greutatea lui și prin sforțările de a se elibera, el face o mică presiune asupra glandulei și o aduce în stare de iritațiune. Iritațiunea se transplântă dealungul tentaculului, și de aici la tentaculele învecinate și în curînd ele tôte se plcă și încungiuură insectul din tôte părțile, ținându-l prins. Presiunea ce o face un astfel de insect este, se înțelege, foarte mică, totuși fiind iritabilitatea glandulelor extrem de mare, ele chiar și cea mai mică iritațiune o simțesc și îndată o transplântă asupra tentaculelor și glandulelor învecinate. Cât de mare este această iritabilitate, ne putem înfățișa din următorul experiment. O mică bucățică din un fir de bumbac, $\frac{1}{50}$ de lung și $\frac{1}{8197}$ gran de greu, a fost în stare, zăcînd pe o glandulă, să transmită impulsul până la baza tentaculului, care răspunde îndată prin încovoicare. Un experiment și mai interesant a fost, prin care s'a documentat că o picătură de amoniac fosforic, din o soluțiune ce conține o parte de sare pe 24,875,000 părți apă, este în stare a face pre tentaculele frunzei să se încovăie. Dacă ne vom închipui că în acea picătură nu a putut să fie mai mult decât: 0,00000328 miligrame sare, trebuie să ne nîmim de simțibilitatea fabuloasă a glandulelor și tentaculelor. În natură, în natură face o reacțiune față de o cantitate așa grozav de mică de sare fosforică. Simțibilitatea această întrece cu mult simțibilitatea ce o întempinăm la animale.

Pe de altă parte s'a observat érași că, glandulele și tentaculele atât de iritabile prin contact mai îndelungat cu obiectul străin, sunt foarte nesimțitoare față de impresiuni ce se fac prin lovire momentană. Astfel ele d. e. prin lovirile ce le causază picăturile de ploie, nu se irită de loc, nu se încovăie, și această abună samă le este de folos, căci așa ele se împedecă a consuma o mulțime de putere, la un lucru, care nu le aduce vre-un folos.

Dacă planta ar prinde simplu numai insectele, fără a le supune unei preparațiuni mai departe, prinderea insectelor nu ar avé nici un scop. Pentruca acest scop, care este nutrirea plantei, să se ajungă în adevăr, este de lipsă ca să se estragă și absorbă materiile nutritive din trupurile insectelor prinse. Se nasce deci interesanta întrebare, cum și prepară Drosera corpurile solide, prinse, pentru a le face fluide, séu pentru a le mistui? căci după tôte experiențele de până acum și după analogia procesului de digestiune la animale șim că, numai materii fluide pot fi absorbite de țesăturile corpurilor organice.

Pentru a înțelege mai bine cele ce urmază trebuie să ne înfățișăm că, suncul gastric al animalelor conține, după cum ne spun fiziologii, un fel de ferment, pepsin și un acid (acid muriatic), cari influințând împreună asupra albuminatelor, le disolvă și le fac astfel capabile pentru a fi absorbite de țesăturile stomacului. Prin cercetările profesorului Frankland s'a constatat că, secretul glandulelor Droserii tractat cu acid sulfuric, desvöltă un

miros pronunțat a pepsin, este dar probabil că fermentul glandulelor Droserii este un corp asemenea pepsinului animalelor. Pe lângă acest ferment s'a constatat tot în acel secret și prezența unui acid, care, este adevărat că, nu e identic cu acidul suncul gastric, dar totuși e un acid, și anume din seria acidelor acetice séu din a acidelor de grăsimi. Deosebirea acidului suncul gastric de cel al secretului Droserii nu împoartă nimic în ce privește efectul, căci tot fiziologia ne spune, că fără a împedeca fluidificarea albuminatelor, acidul muriatic pôte fi înlocuit prin acid acetic. Din natura identică, séu aproape identică a materiilor cuprinse în suncul gastric și în secretul Droserii, putem concluda că, și rezultatele lucrării acestor materii vor fi identice. Experimentele numeroase făcute cu planta Drosera au și dovedit în modul cel mai eclatant această presupunere.

Bucățele cubice de albuș de ou fert, puse în soluțiuni mai slabe de acid muriatic, în restimp de 7 zile au rămas cu totul intacte; bucățele de aceeași materie și formă espuse acțiunii pepsinului împreună cu acid muriatic (suc gastric) au fost disolvate în restimp de 24 ore. Întocmai același rezultat se obținut espunînd bucățelele de albuș de ou suncul secerat de glandulele Droserii: tentaculele se încovoiază giur împregiur albușului, glandulele secernară cu imbelșugare suncul lor obicinuit și în decurs de 24 ore dungile și unghiurile cubului de albuș de ou, erau tocite și în decurs de vr'o câte-va zile, cubul întreg se disolvă cu desevărsire.

Cu ocasiunea acestor experimente s'a constatat și la Drosera, ca și la stomachul animalelor, interesantul fapt că, numai împreună, pepsinul și acidul sunt în stare a disolva albuminatele. Căci dacă acidul secretului glandulelor se neutralisă prin adausul unui alkali, fermentul singur nu era în stare a disolva albușul, îndată însă ce se adause atât acid, cât era de lipsă pentru a paralisa acțiunea alkaliului, fluidificarea séu mistuirea albușului în curînd se începea de nou. Un alt punct interesant în care se înțalnesce, în ce privește mistuirea, Drosera cu stomachul animalelor, este că și glandulele Droserii încep a secerna fermentul, numai după ce a absorbit o mică cantitate de materie disolvată.

Precum s'a urmat cu albușul de ou, s'a urmat și cu alte materii și s'a constatat că, întocmai ca stomachul animalelor frunzele Droserii prin secretul lor, sunt în stare a fluidifica, a mistui și următoarele materii: muschi (carne), fibrină, țesătura celulară, șgârciu, țesătura fundamentală fibrösă a osului, gelatină, chondrină, caseină (din lapte), cleiul tractat cu acid muriatic, ba chiar și bucăți de os și de email de dinți, care este una din cele mai vèrtose substanțe osose. Interesant este că caseina, ca preparat chemic, nu se pôte disolva nici de suncul gastric, nici de secretul Droserii, pecând caseina laptelui (caș, brânză) se disolvă de unul și de altul.

(Va urma.)

Dr. D. P. Barcian.

Sciri ultime.

Constantinople, 13 Ianuarie. Răspunsul Rusiei, ce l'a primit Porta otomană pretinde, să se trimită 2 delegați în cuartirul general rusesc, ca să tracteze despre preliminarile de pace și totdeodată despre armistițiu.

Constantinople, 14 Ianuarie. „Agența Havas anunță: Reuf pașa și Server pașa au plecat astăzi séra în cuartirul general al marelui Duce Nicolae; răspunsul rusesc nu indică nici o basă pentru încheierea păcii.

Viena, 14 Ianuarie. Aici în cercuri altcum bine informate se susține că, Gurko

ar fi tăiat trupelor lui Suleyman așa linia de retragere și că s'ar aștepta o buă catastrofa pentru Turcia.

Bursa de Viena

din 4-16 Ianuarie 1878.

Metalicele 5%	37 70
Imprumutul naț. 5% (argint)	17 —
Imprumutul de stat din 1860	3 56
Acțiuni de bancă	3 —
Argint	3 85
Galbin	5 62
Napoleon d'aur (poli)	1 49
Valuta nouă imperiale germăna	60

Economic.

Sibiiu, 3/15 Ianuarie Grâu pro hectoli prima calitate fl. 9.60, mijlociu fl. 8.90, cel mai slab fl. 8.40; Grâu secăreș, prima calitate fl. 8.5 mijlociu fl. 7.60, cel mai slab fl. 7.40; Săcară primă calitate fl. 6.60, mijlociu fl. 6.40, cea mai slabă fl. 6.20; Orz fl. 5.50; Ovés, prima calitate fl. 5.50, mijlociu fl. 2.70, cel mai slab fl. 2.60; Cucuruz fl. 6.20; Cartofi fl. 2.50; Făină fl. 9.50—fl. 9.50; Mazere pro litră 20 cr.; Linte 30 cr.; Făină 12 cr.; Mălaiu 12 cr.; Fân pro 50 chilo fl. — până la fl. 1.23; Lemne de foc pr. metrubi fl. 2.50 până la fl. 3.20; Luminări pr. chilo cr. Săpun 48 cr.; Carne de vită 36 cr.

Făgăraș 30 Decembrie (11 Ianuarie). O ctolitră: Grâu fl. 8.80—9.80; Grâu secăreș fl. 7.50—8.20; Săcară fl. 6.50—6.90; Orz fl. — Cucuruz fl. 5.50—5.70; Mazere fl. 9.—9.50; Ovés fl. 2.90—3.10; Fasole fl. 8.—8.40; Cartofi fl. 1.80—2.80; Prune fl. —; Mălaiu fl. 9.—9.0 Linte fl. 12—14; 100 chilogram: Slănișă fl. 60—75; Unsore de porc fl. 70—72; Său fl. 32—4 Luminări fl. 66; Fân fl. 2.—2.20; Căneșă fl. 3 Săpun fl. 66; 1 chilogram: Carne de vită 34 cr. Carne de vițel 34 cr.; Carne de porc 40 cr.

Sighișoara 29 Decembrie (10 Ianuarie). Grâu pro hectolitră fl. 7.50—8.00, Grâu secăreș fl. 6.30—6.80; Săcară fl. 5.50—6.00; Orz fl. — Ovés fl. 2.80—3.20; Cucuruz fl. 5.00—5.25; Sămânță de căneșă fl. 8.00—9.00; Fasole fl. 7.00—8.00; Cartofi fl. 1.75—2.00; Fân pro 100 chilogram fl. 1.80—2.00; Căneșă fl. 44—48; Sănișă fl. 50—70; Unsore de porc fl. 40—60; Său fl. 40—60; Spirit pro grad fl. 12; Carne de vită pro chilogram 34 cr., carne de porc 36—38 cr. carne de vițel 28—36 cr.; oue 4 de 10 cr. Trm a scădut, zăpada începe a se topi.

Brașov 30 Decembrie (11 Ianuarie). O hectolitră: grâu, prima calitate fl. 9.20, mijlociu fl. 8.00 mai slab fl. 7.70; Grâu secăreș, fl. 7.40; Săcară prima calitate fl. 6.30, mijlociu fl. 5.90; Orz, primă calitate, fl. 5.40, mijlociu fl. 4.—; Ovés, primă calitate fl. 2.90, mijlociu fl. 2.80; Cucuruz fl. 5.00; Mălaiu fl. 6.30; Mazere fl. 6.30; Linte fl. — Fasole fl. 6.50; Sămânță de în fl. 11.—; Cartofi fl. 1.20; 1 chilogram: Carne de vită 36 cr. Carne de porc 44 cr.; Carne de oie — cr.; 100 chilogram: Său de vacă prospet 40 fl.

Estras din foia oficială „Budapesti Közlöny.”

Licitățiuni: în Birghiș (Mediaș, în 25 Ianuarie și 25 Februarie, la 10 ore, imobiliile de ale lui Nicolae Roman, în asa comunală. — În Oradia-mare, în 18 Februarie și 26 Martie, la 9 ore, casa ui Iosif Komlósi, la oficiul cărților fundare — În Timișoara, în 21 Ianuarie, la 10 ore, casele Nri. 73 și 60 împreună cu viajul Carol G. Förk, la oficiul cărților fundare — În Panciova, în 26 Ianuarie și 26 Februarie, la 9 ore, imobiliile Sofiei Subsubti, la judecătoria reg. — În Clis-Ineu, în 23 Ianuarie, la 11 ore, via lui Ios. Bozonsay în casa comunală.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învățătoresc de clasa I din comuna Poiana — Sărată (Sósmező) situată în comitatul Treiscaunelor (Háromszékmege) se deschide concurs cu termenul până la 28 Ianuarie 1878 st. v.

Emolumentele sînt:

- 100 fiorini v. a. salariu anual
- cuartir liber și lemne.

Doritorii de a ocupa susnumitul post au a trimite la subscrierul până în ziua sus indicată petițiunile lor înscrute cu documentele recerute.

Comuna Poiana-Sărată (Sósmező — Háromszékmege) în 15 Decembre 1877.

Ioan Balóiu,
adm. protop.

1-3

Anunțiu.

Se cauta un pedagog român pentru un institut privat de baieti în România cu oblegațiunea de a dá lecțiune de clasele primarie. Condițiunile sînt favorabili. Informațiuni la

V. Roman,
în Sibiiu.

3-3

Din cauza ss. serbători de Vineri și Sămbătă nrul cel mai de aproape apare Marți în 10 Ianuarie.